

Opsamling på NatureMoves rapport 2017

”Sociale mødesteder i naturen – Kvalitative casestudier af udendørs steder for børn og unge” Søren Andkjær & Astrid Hadberg, Institut for Idræt og Biomekanik, SDU

Foto: Rune Johansen

Formål med undersøgelsen

Undersøger 10-15-åriges udendørsaktivitet i fritiden, og hvilken betydning de fysiske rammer har for deres hverdagsfriluftsliv.

Hvad tilbyder stederne for børn og unge? Hvordan bruger de stederne? Hvilke oplevelser og ønsker har de?

Fire cases: ”Faaborg Havnebad”, ”Amager Strandpark”, ”Munkebo Multipark” og ”Skt. Jørgens Parken”.

Hovedkonklusioner

- 1) Uanset tiltænkte funktion og facilitetstype bliver alle fire steder brugt som *socialt mødested*.
- 2) *Pigerne* er lidt synlige og aktive, og stederne bliver primært brugt af drenge.

Vigtige overvejelser om rum og faciliteter i naturen:

- Tilgængelighed
- Sikkerhed og tryghed
- Sociale støttefaciliteter: Bord-bænkesæt, buede trædæk, hængekøjer (fx Faaborg Havnebad)
- Variation mellem store åbne rum og mindre intime pladser. Niveauforskelle.
- Mulighed for forskellige former for socialt samvær – centreret omkring aktivitet eller uden
- Ejerskab: Oplevelse af frirum, inddragelse af børnene i udvikling af uderummet

Vigtige overvejelser om rum og faciliteter i naturen for piger:

- Mulighed for leg og motionsrelaterede aktiviteter
- Mulighed for at sidde i mindre grupper og for at dyrke de sociale fællesskaber

Ligheder mellem de 4 cases

Nærhed, tilgængelighed, frihed, sociale faciliteter, tryghed og ejerskab er faktorer, som har betydning for børnenes naturrum. Disse temaer viser sig i overvejelserne omkring udendørs faciliteter til børn: 1) Socialt mødested, 2) Oplevelsen af frihed 3) Leg, udfordring, kropslig mestring, 4) Ejerskab og 5) Natur og æstetik

Følgende er vigtigt forhold i de udendørs faciliteter:

- Udfordring og leg: Især for drengene er det vigtigt at have en aktivitet at samles om. Fx udspring eller skating.
- Variation og fleksibilitet ift. udfordringer og aktivitetsvalg – fx Faaborg Havnebad
- Mulighed for progression: Fx platforme i forskellige højder
- Hensigtsmæssige materialer (fx ikke godt med sand til skating)
- Frirum: Minimal voksenstyring.
- Ejerskab, tilhørsforhold og tryghed: (Faaborg vs. Amager Strandpark)
- Natur og æstetik: Socialt mødested vigtigere end naturoplevelsen. Funktionalitet frem for æstetik.
- Borde og siddepladser: Vigtigt for den sociale aktivitet
- Toiletter og omklædningsrum: Værdsat – dog undtaget Odense Skatepark (her er ikke toilet)
- Lys, overdækning og musikanlæg

Kontraster på tværs af de fire cases

Rapporten viser følgende forskelle på de fire udendørs rum:

- Storby vs. provinsby: Faaborg Havnebad opleves som sikkert og trygt uden livredder. I Amager Strandpark giver politi og livreddere tryghed.
- Vand og kyst vs. parker: Vand rummer spændende oplevelses- og aktivitetsmuligheder for børn og unge og kræver ikke, at man gør noget bestemt – åbent mulighedsrum. Muligheder skal i højere grad formes og gennemtænkes i parker.
- Tekniske aktiviteter vs. leg: Forskel på om faciliteterne retter sig mod tekniske og mestringsorienterede aktiviteter eller en legende og kreativ eksperimenterende tilgang.
- Bestemt formål (f.eks. Odense Skatepark) vs. åben for fortolkning (Faaborg Havnebad): Stramme strukturer og anlæg er værdsat ved bestemte aktivitetstyper (fx skate), åbent og varieret er vigtigt for sociale aktiviteter. Handler om at finde rette balance.

Generelle pointer

→ I forhold til uderum og udendørs faciliteter bør man i højere grad bør tilgodese pigerne.

→ Interessant kontrast mellem at tænke nyt og innovativt og tænkte traditionelt ift. de fysiske rammer.

Udfordringer

- Svært at få børn til at tænke innovativt og nyt, når de bliver spurgt til, hvilke fysiske rammer de kunne tænke sig – sammenligner typisk med steder, de har været før (f.eks. borde-bænke sæt). Peger på behov for nye metoder til brugerinddragelse
- Behov for yderligere forskning i hvordan man kan skabe steder, som tilgodeser pigers ønsker og behov og forstå betydningen af ejerskabet til stedet og brugen af denne viden i praksis.

Definition af naturrum

De valgte cases er relativt urbane udendørs områder for børn og unge med mindre naturindhold end tiltænkt fra start. Bygger på et bredt begreb om natur og på at børne ser stederne som en form for natur.

Faglige begreber

Affordance: Hvad rummet inviterer til, dvs. hvilken form for aktivitet, man får lyst til ved mødet med et særligt rum, anlæg eller landskab.

Hård vs. blød *funktionalisme*: Et rum præget af hård funktionalisme er karakteriseret ved at være arkitektonisk veldefineret og funktionelt stærkt kodet, hvilket betyder at brugsmåderne er begrænsede og ikke umiddelbart står til forhandling. Omvendt er et rum miljø med mulighed for at fortolke brugen, og hvor rummene og genstandene kan bruges på flere måder, karakteriseret som blød funktionalisme.

Uddybning af de fire cases

Følgende er en uddybning af de tre spørgsmål:

Hvad tilbyder stederne for børn og unge? Hvordan bruger de stederne? Hvilke oplevelser og ønsker har de?

1) Faaborg Havnebad

- Målgruppe: Bred (mange i alderen 10-15 år). Flere drenge end piger – piger indtager tilskuerrolle.
- Brug: Primært lokale beboere, men også turistattraktion.
- Besøg: Afhænger i høj grad af vejr og er typisk spontane.
- Socialt mødested: Kommer ikke kun for at bade, men også for at hænge ud.
- De fysiske rammer: Trædæk, græsplæne og hængekøjer understøtter sammen med stedets centrale placering det sociale mødested.
- Oplevelsen af frihed: Fravær af skiltning m. anvisninger og forbud og ingen livredder. Åbne områder (*blød funktionalisme*) fx trædæk og græsplæne giver mulighed for selvvalgte aktiviteter og spontanitet.
- Leg, udfordring og kropslig mestring: Udspring i vandet er populært. Tømmerflåde og platforme, man kan svømme imellem, er vigtigt. Udfordrer intentionerne med stedet og bruger rummets elementer på nye måder (udfordrer stedets affordance)
- Ejerskab: Stedets tilgængelighed, fravær af regler og påbud samt stedets åbne og unikke udformning.
- Naturen: Værdsætter udsigten, men central placering, sociale og kropslige aktivitet vigtigere end naturoplevelse.

Ønsker til udvikling

- Rent og vedligeholdt: Naturens elementer (muslinger mm.) opfattes som ulækre og forstyrrende.
- Toiletter og omklædning
- Flere udspringssteder m. varierede højder, flydende ponton og rutsjebane.

2) Amager Strandpark

- Målgruppe: Bred.
- Aktiviteter: Mulighed for mange forskellige aktiviteter i vand og på land. Ikke forudbestemt hvad området skal bruges til. Skate og vandaktiviteter mest populære blandt de unge. Derudover minigolf, beachvolley, basketkurve, fodboldmål, træningspavillion, dykkerbane. Udkigsplatforme, toiletter, parkering, caféer og ishuse.

- Stil: Rå og urban. Naturen og mange aktivitetsmuligheder tiltaler brugerne. Asfalt- og betonbelagt promenade og stier velegnede til skateboard og rulleskøjter
 - Lagune og åben kyst: Havsvømning, havkajak, kitesurfing, dykning, SUP.
 - Besøg: Kommer ofte sammen med venner – sjældent alene og helt spontane besøg.
 - To brugergrupper: Weekendbesøgende og faste daglige brugere som bor tæt på parken.
 - Populære områder: Foretrækker bade- og udspringsområde, skateområde og badesneglen.
 - Socialt mødested: Sociale fællesskab er primære grund til at komme i Strandparken.
 - Frirum: Oplever det som frirum hvor de kan være sig selv og slappe af. Ingen forudbestemt aktivitetsbrug betyder oplevelse af særligt sted. Badning og skate opstår ofte spontant og mange muligheder gør, at der ikke er forventning om, at man er aktiv og heller ikke nødvendigvis anvisning om det (Blød funktionalisme og åbne intenderede affordance).
-
- Politi og livredder giver tryghed
 - Leg, mestring og udfordring: Især drenge opsøger risikobetonede aktiviteter – skate og udspring.
 - Æstetik og natur: Vedligehold og ordentlige omgivelser betyder noget. Små rum og stier giver mulighed for at være sammen i små grupper og forskellige områder. Natur et positivt ord, men opfattes bredt og særligt som noget funktionelt.

Ønsker til udvikling

- Bedre mulighed for at være sammen socialt, herunder bænke og borde, madsted og musik.
- Flere muligheder for at udfordre sig selv og øve teknik i forhold til skate og udspring, herunder nye og bedre muligheder for boldspil, klatring og trampolin. Andet og bedre materialevalg til skatebane, bedre konstruktion (i beton og uden sand i området). Flere vipper.
- Bedre kommunikation og formidling af arrangementer: Instagram, Snapchat, hjemmeside og platform med mulighed for at komme med forbedringer og nye tiltag.

3) Munkebo Multipark

- Målgruppe: Forskellige målgrupper fra lokalmiljø – klar overvægt af drenge. I weekenderne flere familier.
- Aktiviteter: Centralt er et stort skateanlæg. Derudover streetfodbold, trampolinaktiviteter, streetbasket og boldspil på multibanen.
- Friluftsfaciliteter: Shelters, bålplads, spejderhytte mv. Bliver i mindre omfang brugt end skatebane.
- Besøg: Ofte planlagt
- Socialt mødested: Vigtigste grund til at komme i multipark – særligt for pigerne. Sker primært i nærheden af skateanlæg, men også i shelter- og klatreområde (mere intimt). Skateområde skaber ramme om sociale liv. Inkluderende fællesskab – behøver ikke kende nogen i forvejen.
- Leg, udfordring, kropslige mestring og iscenesættelse: Primært drengene – piger kigger på. Selviscenesættelsen en vigtig del af det sociale liv. Udfordringer er drivkraften og attraktionen. Børnene og de unge er meget bevidste om, hvilke konkrete faciliteter der passer til deres kropslige og tekniske kompetencer.
- Kommer ikke for at få naturoplevelser.
- Andre aktiviteter: Knallertkørsel og leg med indkøbsvogne.

Ønsker til udvikling

- Bedre faciliteter til socialt liv og skating, herunder bord-bænkesæt, grill, lys på stedet. Ramper, boxes, rails og en særlig skumgrav.
- Shelterområdet kan til dels indfri ønsket om bedre sociale mødesteder, men ligger for langt væk fra skateområdet og bruges derfor i mindre omfang.
- Ønsker går på sammenligning med indendørs hal (mangel på overvejelser omkring uderummets betydning) – derimod i retning af by-præg, urbane elementer og overdækning af rummet.
- Rent og pænt i området og at der ikke bliver røget hash.

4) Skt. Jørgens Parken i Odense

- Målgruppe: Både kvarterets beboere samt børn og unge fra andre dele af byen bruger den. Børnene kommer ikke om aftenen, medmindre der er særlige arrangementer. Kommer i højre grad i weekenderne end i hverdagen – gælder især piger.
- Aktiviteter: Består af skateområde, legeplads, fodboldbane, cykel-motorikbane og grønne områder.
- Andre oplevelser og aktiviteter: Frisbee, fodbold, kroket, Pokemon-go og leg.
- Socialt mødested: Skatebanen og parken fungerer som socialt mødested. Skateaktivitet danner rammer om fællesskab (praksisfællesskab).
- Leg, udfordring, kropslige mestring og iscenesættelse: Mange drenge kører på skateboards. Flere piger er aktive på løbehjul. BMX og almindelige cykler også brugt. Skating handler om at iscenesætte sig selv, men også om at udfordre og dyrke risikobetonede tricks.
- Frirum: Oplever stedet som deres eget. Har selv være med til at udforme og bestemme, hvordan det skal se ud, og hvilke faciliteter der skal være.
- Naturen: Kommer ikke pga. naturen, men det giver dem alligevel en følelse af tryghed og intimitet og følelsen af, at det er deres sted.

Ønsker til udvikling

- Vedligehold: Reparation af eksisterende
- Flere basisfaciliteter til det sociale liv: Lys i området, borde-bænkesæt,
- Bedre forhold og faciliteter til skating: Halvtag for at undgå regn, moderne faciliteter til nybegyndere. Skur hvor man kan låne skateudstyr.
- Nyt tiltag: Fodbold, klatremuligheder (klatreanlæg med klatrebaner højt oppe i træerne) og fysisk træning. Musikanlæg.
- Særligt for pigerne: Trampoliner samt Ipads og storskærme (Sidstnævnte er dog drengenes idé)